

falsus autem syllogismus dicitur dupliciter: nam aut syllogizatus est falsus, aut si cum non est syllogismus, videtur esse syllogismus: erit & quæ nunc dicta est solutio, & apparentis syllogismi, ob quam videtur esse interrogationum correctio. Quare contingit orationes syllogizantes quidem interimere Apparentes autem diuidere soluere. Rursus quoniam syllogizantium orationum hæc quidem vera, illæ autem falsa habent conclusionem: eas quidem quæ secundum conclusionem sunt falsæ duobus modis contingit soluere, tum quia interimitur aliquid eorum, quæ interrogata sunt, tum etiam, quia ostenditur conclusio non sic se habere. Eas autem, quæ secundum propositiones, quoniam interimitur quidam solum: nam conclusio vera est. Quare videtur solvere orationem, primum quidem inspiciendum, si syllogizet, aut non syllogizet. Deinde utrum vera sit conclusio, aut non vera quatenus uel diuidentes uel interimentes soluamus. Et iterum interimentis, hoc uel illo modo, quemadmodum dictum est prius. Differt autem plurimum & interrogatam, & non soluere orationem. Nam præuidere difficile est. Per ocium autem uidere facile. Earum igitur, quæ propter æquiuocationem, & amphiboliam redargutionum, sunt, alie quidam habent aliquam interrogationem plura significantem, alie autem conclusionem multipliciter dictam ut in ea quidem, quæ est silentem dicere, conclusio est duplex. In ea uero, quæ est non conscire scientem tot in hoc, sciens dicere, uel agere, & illud conscit, quod dicit, uel agit. Hic autem scit dicere iambica. Igitur conscit & iambica, una interrogationum amphibola est. Et duplex quidem quandoque autem non est ens, & quandoque autem non est ens, & quandoque significat duplex, hoc

ELENCHORVM.

hoc quidē ens, illud uero non ens. Quibuscunq; igitur in fine est multiplex, nisi prius sumpserit contradictionem, non fiet redargutio: ut in eo, quod est cæcum videre. Nā sine cōradictione nō fiet redargutio. Quibuscunque uerō interrogationibus, non necesse est prænegare, quod duplex est, nam nō ad hoc, sed propter hoc fit oratio. In principio autem ad duplex & nomen & orationem, sic respondendum, quoniam est quidem ut sic, est autem, ut non. Ut de eo, quod est silentem dicere, quoniam est, ut sic, est autem ut non. Et quæ expediunt, agendum, est quidē quæ sic, est autem, quæ non. Nam expedientia dicitur multipliciter. Si autem lateat, in fine addendo interrogationi, corrigendū est. Est ne silentē dicere? non, sed hunc silentē. Et in ijs, quæ ipsum multipliciter habent in propositionibus, similiter non putas consciunt: quoniam sciunt? sic. Sed non sic scientes. Non enim est idem, quoniam nō est conscire, & quoniam sic scientes, non est. Et omnino oblectandū est, tametsi simpliciter syllogizetur quod non rem, quam dixit, negauerit, sed nomen, quare, id non est redargutio. Manifestum autem & eas, quæ sunt propter diuisionem, & cōpositionē, quomodo soluendū. Nam si diuisa & cōposita oratio aliud significat, cum concluditur, contrarium dicendū. Sunt autē omnes huiusmodi oratiōes secundū cōpositionē & diuisionē, putas ne quo vidisti tu hunc percussum, illo percussus est hic? Et quo percussus est, illi tu vidisti? Habent igitur nō nihil & amphibolicarū interrogationū. Sed sunt secundū cōpositionē. Nā nō est duplex ob id, quod est secundū diuisionē. Nō enim eadē oratio fit diuisa. Siquidē nō & orus & horus accētū sic prolata, alterum significāt. Sed in scriptis quidē idem nomē,

cum

cum ex eisdem elementis scriptum sit, & similiter. Et illicia signa faciunt, prolata non eadem. Quare non duplex, quod propter diuisionem est. Manifestum etiam, quonia non omnes redargutiones sunt propter duplex, veluti quidam dicunt. Diuidendum igitur ei, qui respondet, non enim idem est dicere videre oculis, percussum: & dicere oculis percussum, videre. Et Euthydemii oratio, putas ne vidisti tu nunc existentes in Pyreo naues, in Sicilia existens. Et rursus putas ne bonum existentem sutores malum esse. Si autem utique quis bonus existens sutor, malus, quare sutor malus. Putas ne quorum disciplinae sunt bonae, bonas esse disciplinas. Mali autem bona disciplina, bona ergo disciplina malum. Sed cum et malum, & disciplina sit malum, fit, ut mala disciplina sit malum, sed malorum disciplina bona. Putas ne uerum dicere nunc, quoniam tu factus es? Factus es ergo nunc, an aliud significat diuisum. Verum enim est dicere nunc, quoniam tu factus es. Sed non nunc tu factus es. Putas ne, ut potes, & quae potes, sic & ipsa facies, non citharizans autem habes potestatem citharizandi, citharizabis igitur non citharizans. An non habet potestatem huius, ut non citharizans citharizet, sed non cum facit hoc, ut faciat: soluunt autem quidam id, & aliter: nam si dedit, ut potest facere, non dicunt accidere non citharizantem citharizare. Non enim omnino, ut potest facere datum est facere. Non idem autem esse est, ut potest, & omnino, ut potest facere. Sed manifestum, quoniam non bene soluunt. Nam orationum omnium quae propter idem, eadem solutio. At eadem non accommodabitur ad omnes, nec omnino ad interrogata, sed est ad interrogantem, & non ad orationem. Propter accentum autem orationes non sunt, neque in ijs, quae scribuntur, neque

SECUNDVS.

in ijs, quæ dicuntur, præterquam si quæ pauca sunt: ut hæc oratio, putas ne est, quod habites domum, sic igitur ipsum quod ne habites, negatio eius est, quod habites, dicebas autem esse quod ne habites domum, negas igitur te habitare domum. Quo modo autem soluendum est, palam. Non enim idem significat grauius, & acute prolatum. Manifestum autem & in ijs, quæ sunt propter id quod similiter dicuntur, cum non sint eadem, quomodo obsistendum, ut quoniam habemus prædicamentorum genera. Nam hic quidem dedit interrogatus non esse aliquid eorum, quæcumque quid est, significat. Ille uero ostendit esse aliquid eorum, quæ sunt ad aliquid, aut quanta, quæ quidem videntur quid est significare propter dictionem. Ut in hac oratione, putas ne contingit idem simul & facere & fecisse? non. Sed & uidere simul & uidisse idem, & secundum idem contingit. Putas ne est aliquid eorum, quæ sunt pati, facere aliquid? non: non ne igitur secatur, vritur, operatur similiter dicuntur, & hæc pati aliquid significat. Quid autem rursus dicere, currere, uidere similiter inuicem dicuntur. Sed uidere est sentire aliquid: quare est & pati aliquid, simul autem & facere. Si autem aliquis illic dans non contingere simul idem facere & fecisse, uidere et uidisse, dicat fieri posse, non dum redargutus est. Si non dixerit uidere facere aliquid, sed pati. Indiget enim hac interrogatione. Sed ab audiente creditur datum esse cum & secare facere aliquid, & sicari fieri aliquid dedit: & quæcumque alia similiter dicuntur: nam reliquum ipse addit, qui audit velut similiter dictum: uerum illud dicitur quidem non similiter, uidetur autem propter dictionem. Idem autem accidit hic, quod in æquiuationibus. Putat enim in æquiuocis inscius orationum, qui dixit negare rem, non nomen. Ideoque adhuc indiget interrogatione,

tione, si ad vnum aspiciens dicat æquiuocum. Sic enim dante, erit
 redargutio. Similes autem & hæ orationes illis, si quod quis ha-
 bens, postea non habet, amisit. Nam vnum solum amittens calcu-
 lum, non habebit decem calculos. An quod nō habet quidem pri-
 us habens amisit. Quantum autem vel quot non habet, non ne-
 cesse est tot amittere. Interrogans igitur quot habet, colligit in
 quot. Nā decē aliquot. Si igitur dixisset à principio: si quot quis
 non habet, prius habens, putas ne amisit tot, nullus utiq; dedisset:
 sed aut tot, aut horū aliquid. Et quoniā dabit aliquis quod nō ha-
 bet. Nō enī habet vnū solū calculum, An non dedit, quod nō ha-
 buit, sed vt non habuit, vnum. Nam solū non quid significat, neq;
 quale, neque quantum, sed vt se habet ad aliquid, vt quoniam nō cū
 alio. Quemadmodum si dicat, putas ne quod non aliquis habet,
 dabit: non annuente autem, interroget: si dabit quis aliquid cito,
 quod non habet cito. A struente autem, syllogizet, quoniam da-
 bit quis quod non habet. Et manifestum, quoniam non syllogi-
 zauit, nam cito non est quid dare, sed hoc modo dare. Quo au-
 tem modo non habet, dabit aliquis, vt quod delectabiliter habet,
 moeste dabit. Similes autem, & hæ omnes: putas ne quam non ha-
 bet, manu percutiet quis aut quem non habet, oculo videbit? Nō
 enim habet vnum solum oculum. Soluunt autem nonnulli dicen-
 tes, quod etiā habeat vnum solum & oculum, & aliud quodlibet,
 qui plura habet. Quidam autem & vt quod habet, accepit. De-
 dit enim vnum solum hic calculum, & hic habet (dicunt) vnum so-
 lum ab hoc calculum. Accepit enim ab hoc: ergo vnum solū ha-
 bet hic calculum. Alij autem statim interrogationem interimen-
 tes, quia contingit quod non accepit, habere: vt vinum accipientem

SECUNDVS.

suave, si corrumpatur in acceptione, habere acre. Sed quod dictū est, & prius, hi omnes non ad orationem, sed ad hominē solūit. Nā si esset hęc solutio, dantem oppositū non possibile esset solvere, quē admodum & in alijs. Vt si est quidem quod, est autē quod nō solutionem vtiq; simpliciter dici, det, concludit. Si autē nō cōcludit, nō erit solutio. Et in prędictis ōnibus datis nō dicimus fieri syllogismum. Insuper autem & hęc sunt ex huiusmodi orationibus. Putas ne quod scriptum est, scripsit quis? Scriptū est antē quoniā nūc tu sedes, falsa iā oratio, erat autem vera, cum scribebatur, igitur simul scribebatur falsa, & vera. Nam falsam aut veram orationem, vel opinionem esse, non hoc sed quale significat. Eadem enim oratio, & in opinione. Et putas ne quod discit discens, hoc est, quod discit? Discit autem aliquis quod est tarde celeriter. Non igitur quod discit, sed vt discit, dixit. Et putas ne quod ambulat aliquis pessundat. Ambulat autem totam diē. An non quod ambulat, sed quando ambulat, dixit. Nec cū cyphum quis bibat, quod bibit, sed ex quo. Et putas ne quod quis sciuit, hoc inueniens vel discens sciuit? Quorum autem hoc quidem inuenit, illud autem didicit, ambo hęc neutrum. An quod quidem omne, hęc autē non omnia. Et quoniā est quis tertius homo a se, & ab vnoquoq;.

Nam homo, & omne commune, non hoc aliquid, sed quale quid, vel ad aliquid, vel aliquo modo, vel huiusmodi aliquid significat. Similiter autem & in hoc: Coriscus & Coriscus Musicus, vtrum idem alterum. Nam illud quidē hoc aliquid, hoc autē quale quid significat. Quare nō est idē exponere, exponere autē non facit tertium hoīem, sed id ipsum quid esse concedere. Mō enī erit hoc aliquid esse, quod Callias, & quod hō est. Neq; si quis

ex po

expositum non idem quod hoc aliquid esse dicat, sed id, quod quale quicquam refert. Erit enim præter plures vnum quid, vt homo. Manifestum ergo, quoniam non dandum hoc aliquid esse, quod communiter prædicatur de omnibus, sed aut quantum, aut quale aut ad aliquid, aut aliquid talium significare. Omnino igitur in ijs, quæ propter dictionem sunt orationibus, semper per oppositum erit solutio, quam propter quod est oratio. Vt si propter compositionem oratio, est solutio diuidendo. Si autem propter diuisionem, componendo. Rursum si propter accentum acutum, grauis erit solutio. Si vero propter grauem, acutus. Si autem propter æquiuationem est, oportet oppositum nomen dicendo soluere, vt si animatum accidit dicere, negando non esse, manifestum, quonia est inanimatum. Si autem inanimatum dixit, hic animatum syllogizet, dicendum, quonia est inanimatum. Similiter autem, & in amphibolia. Si autem secundum similitudinem dictionis, oppositum erit solutio. Vt putas ne quod non habet: dabit aliquis. An non quod non habet, sed vt non habet, vt unum solum calculum. Putas ne quod scit aliquis discens, vel inueniens scit? Attamen non quæ scit, & si quod ambulat, pessundat, non tamen quando. Similiter autem & in alijs.

De diluendis argutijs accidentis. Cap. IIII.

AD illas vero, quæ propter accidens, vna quidem in ipsis solutio est ad omnes. Cum enim indeterminatum sit, quando dicendum de re, cum aliquid accidenti inest: & in quibusdam quidem videtur, & dicunt, in aliquibus autem non dicunt necessarium esse, dicendum ergo conformantes similiter ad omnes, quoniam non est necessarium verum habere oportet, & proferre. Sunt autem omnes huiusmodi orationes propter accidens vt pu-

SECUNDVS.

tas ne scis, quod debeo te interrogare? Age cognoscis ne venientem, aut cooperatum? Putas ne statua tuū opus est? An tuus canis pater. Sunt ne paucis pauca, pauca. Manifestū enī in omnibus his, quoniā nō necesse est, quod de accidente dicitur, & de re verum esse. Solum enim ijs, quæ secundū substantiam sunt indifferentia, & quæ vnum sunt omnia videntur eandem inesse? Bono autem, nō idem est bonum esse, & venturum esse interrogare. Neque venienti, aut cooperto, & venientē esse et Coriscū. Quare non si cognosco Coriscum, ignoro autem venientē, eundem cognosco & ignoro. Neque si hoc est meum, est autem opus, meum est opus, sed possessio, vel res, uel aliud quippiam, eodem autem modo & in alijs. Soluunt autem quidam interimētes interrogationem. Dicunt enim cōtingere eandem rē cognoscere, & ignorare, sed non secundū idem. Venientem igitur non noscentes, Coriscum autem noscentes, eundem quidem cognoscere & ignorare dicunt, sed non secundū idem. Attamen primum quidem (quemadmodum iam diximus) oportet earum orationum, quæ propter idem sunt, eandem esse solutionem: Id autem non erit, si quis non incognoscere, sed in eo quod est esse, aut aliquo modo se habere: id ipsum, quod approbant: sumat (ut si hic est pater, est autem tuus) nam tamen si in quibuscūq; id verum est, & contingit idem cognoscere, & ignorare, tamen hic nihil commune habet quod dictum est. Nihil autē prohibet eandem orationem plures vitiositates habere. Sed nō omnis peccati manifestatio solutio est. Nam possibile est ostēdere quempiā, quod falsum quidem syllogizauerit, propter quid autem nō ostēdere. Vt Zenonis orationem, quoniam non est moueri, qua-

re & si quis conetur colligere, ut ad impossibile peccat, & similes syllogizet: non enim est hæc solutio. Nam erat solutio manifestatio syllogismi falsi propter quid falsus. Si igitur non syllogizauit, quamuis aut verum aut falsum conetur colligere, illius manifestatio est solutio. Fortasse autem & in quibusdam nihil prohibet accidere. Verum in his, nec hoc uidebitur. Nam & Coriscum quoniam Coriscus, & uenientem, quoniam ueniens, cognoscit. Contingere autem uidetur idem cognoscere, & non, ut quoniam album quidem cognoscere, quoniam autem Musicum, non cognoscere. Sic enim idem cognoscit, & non cognoscit, sed non secundum idem. Uenientem autem & Coriscum, & quoniam ueniens, & quoniam Coriscus cognoscit. Similiter autem peccat, & qui soluunt, quoniam omnis numerus et multus & paucus est, ut ij, quos diximus. Nam cum non conclusum sit, id omittentes, uerum conclusum esse dicunt. Omnia enim esse & multum & paucum dicentes, peccat. Quidam autem et duplici soluunt syllogismos, ut quoniam tuus est pater, aut filius, aut seruus. Attamen manifestum, quoniam si eo, quod multipliciter dicitur, appareret redargutio, oporteret nomen, uel orationem proprie esse plurimum. Hunc autem esse huius filium, nemo dicet proprie, si dominus est filij. Sed propter accidens compositio est, putas ne est hoc tuum? sic. Est autem hoc filius, tuus igitur filius, quia accidit & tuum esse, & filium, sed non tuum filium. Et esse aliquid malorum bonum. Nam prudentia est disciplina malorum, uerum hoc esse horum, non dicitur multipliciter, sed possessio. Quod si fortasse multipliciter: nam & hominem animalium dicimus esse, sed non possessionem aliquam, & si quid ad mala dicitur, ut aliquorum, propter id malorum est. Sed non hoc malorum, propter id igitur, quod ali-

SECUNDVS.

quo modo, etiã simpliciter apparet. Et quãquã contingit fortasse bonum esse aliquid malorum dupliciter, non tamen in oratione hac, sed magis si aliquod mancipium fuerit bonum mali. Verũ fortasse, neque sic. Nõ enim si bonum est, & huius, bonũ huius simul. Insuper neque hominẽ dicere animalium esse, dicitur multipliciter. Non enim si interdum aliquid significamus auferẽtes, id dicitur multipliciter: nam & dimidium dicentes uersus da mihi, illa da significamus, ut iram pande dea.

De solutione sex ultimorum locorum extradi- ctionis. Caput V.

FAs verò, quæ ad ipsum principaliter (hæc autem, uel qua, uel ubi, uel aliquo modo, uel ad aliquid dicuntur, & non simpliciter,) soluendum est cõsiderãdo cõclusionẽ ad cõtradictionem. Si cõtungit horũ aliquid passas esse. Nã contraria, & opposita, & affirmationem, & negationem simpliciter quidem impossibile est inesse eidem. Qua autũ utrumq; uel ad aliquid, uel aliquo modo: aut hoc quidem qua illud autẽ simpliciter, nihil prohibet. Quare si hoc quidem simpliciter, illud autem qua, nondum est redargutio. Hoc autem in conclusione considerandum ad contradictionem. Sunt autem huiusmodi orationes omnes id habentes, ut putas ne contingit quod non est esse? Sed est ne aliquid id quod non est? Similiter autem & quod est, non erit. Nam non erit aliquid eorum, quæ sunt. Nunquid contingit eundẽ simul bene iurare, & peierare? Nunquid possibile est simul eidẽ suadere & dissuadere. An neque esse quid, & esse idem. Quod enim non est, nõ si est quid, est & simpliciter. Etsi bene iurat, id quidẽ, & qua necesse est bene iurare. Nam & qui iurat

se peieraturum esse peierando bene iurat hoc solum. At nō bene iurat. Neq; qui dissuadet, suadet, sed secūdū quid suadet. Similis autē oratio est, & de eo quod est mentiri eundem, simul & verum dicere. Verum quia non est facile inspicere, utrum quis assignet simpliciter verum dicere, uel mētiri, difficile apparet. Prohibet autē nihil eundē simpliciter quidem mentiri, qua autem verū dicere. Aut aliquē secūdū quid verum dicere, verum autem nō. Similiter autem & in ad aliquid, & ubi, & quando. Omnes enī butusmodi orationes propter id accidunt. Putas ne sanitas uel diuitiæ bonum? Attamen insipienti, & non recte utenti non bonum: igitur bonum & non bonum. Est ne sanum esse, uel in ciuitate potestatem habere, bonum? Veruntamen est quandoque non bonum: idem igitur eidem bonum, & non bonum.

An nihil prohibet, quod simpliciter est bonum, huic non esse bonum? Aut huic quidem bonum, non tamen nunc, uel non hoc in loco bonum. Putas ne quod non uult sapiens, malum?

Amittere autem non uult bonum. Malum igitur bonum. Non enim idem est dicere malum est bonum, & amittere bonum. Similiter autem & furis oratio. Non enim si malum est fur, etiā accipere est malum. Ergo nō uult malum, sed potius bonum. Nā accipere bonum est. Et ægrotudo malum est: sed non amittere ægrotudinem malum. Putas ne iustum iniusto, & quod iuste eo, quod iniuste magis eligendū est? sed mori iniusti magis est eligendum.

Putas ne iustū est sua habere quēquā? Quæ aut aliquis iudicabit secūdū opinionē suā (& si sit falsa) sua sunt ex lege. Idē igitur iustū, & iustū. Et utrū oportet iudicare eū qui iusta dicit, an qui iniusta. At uero & eū qui iniuriam passus est, iustum est abūde dicere

M. SECUNDVS.

dicere, quæ passus est. Ea autem erant iniusta. Non enim si pati aliquid iniuste eligendum, id quod est iniuste, eligibilius, quàm quod iniuste, sed simpliciter quidem quod iuste. Secundùm hoc autem nihil prohibet iniuste quàm iuste. Et habere sua quenque iustum, aliena aut non iustum. Iudicium vero hoc iustum esse, nihil prohibet, ut quod sit secundùm opinionem iudicantis. Non enim si iustum est hoc modo, vel huic, et simpliciter iustum est. Similiter autem & quæ iniusta sunt, nihil prohibet dicere ea, iustum esse. Non enim si dicere iustum est, necesse est iniusta esse: sicut nec si est utile dicere, utilia. Similiter autem & in iniustus: quare non si quæ dicuntur sunt iniusta, qui dicit iniusta, conuincitur. Dicit enim quæ dicere est iustum. Simpliciter autem & pati iniustum. Iis autem quæ propter definitionem fiunt redargutiones (quemadmodum dictum est prius) obsistendum considerantibus conclusionem ad contradictionem ut sit ad idem, & secundùm idem, & ad idem, & similiter, & in eodem tempore. Sed si in principio interroget, nõ conficiendum (quoniam impossibile est idem esse duplum & non duplum) sed dicendum non sic, ut forte sit redarguere confitentem. Sunt autem omnes hæ orationes propter hoc, putas ne qui nouit vnumquodq; quoniam vnumquodque cognouit rem, & qui ignorat similiter? Cognoscens autem quis Coriscum, quoniam Coriscus? ignorabit vique, quoniam Musicus, quare idem scit, & ignorat. Præterea etiã putas ne quadricubitum tricubito maius? Fieri enim potest ex tricubito quadricubitum secundùm longitudinem. Maius autem minore maius, idem igitur eodem secundùm idem maius, & minus. Illas autem, quæ sunt propter ea quia sumunt, atque petunt, quod in principio est, si interrogato quidem sit

mani-

manifestum, non dandum, neque si probabile sit dicentem verum dicere. Si autem lateat, ignorantiam ob vitiositatem talium orationum, ad interrogantem retorquendum, tanquam non redarguente. Nam redargutio sine eo est, quod est in principio. Deinde, quoniam datum est, non ut eo uteretur, sed ut ad illud syllogizaret contrarium, ut in semotis redargutionibus. Et propter consequentes in ipsa oratione monstrandum est. Quoniam duplex est sequentium consequentia, aut enim ut particulare sequitur vniuersale, ut hominem animal (postulant enim si hoc cum illo, & illud esse cum hoc) aut secundum oppositiones. Nam si huic est illud consequens, et opposito oppositum. Propter quod & Melissi oratio est. Nam si quod genitum est, habet principium, quod non genitum est, postulat non habere principium. Quare si non genitum est cœlum, & infinitum. Id autem non est: econuerso enim consequentia est. Et quaecumque syllogizant ex eo, quia aliquid additur, considerando (si eo sublato) accidit nihil minus impossibile: Deinde manifestum, & dicendum, quoniam dedit, non quod videretur, sed ut esset ad orationem. Quo vero usus est, nihil ad orationem. Ad eas autem, quæ plures interrogationes vnam faciunt, statim in principio determinandum est. Nam interrogatio vna est, ad quam vna responsio est. Quare neque plura de vno, neque vnum de pluribus, sed vnum de vno affirmandum vel negandum: Sicut autem in æquivocis, quandoque quidem a bobus, quandoque neutri inest (quare cum non simplex est interrogatio, simpliciter respondētibus nihil accidit parum) similiter et in his. Quando igitur plura vni, vel vnum pluribus inest, vel non inest, simpliciter danti & hoc pacto delinquenti nihil contrarium accidit. Quando autem hoc quidem fuerit, illud autem non, aut plura de pluribus

SECVNDVS.

bus. Et est, ut utraque insint ambobus, est autem, ut non insint
 rursus, fit ut sit cauēdū. Vt in his orationibus, si hoc quidē est bo-
 nū illud autē malum, quoniā uerum est dicere hęc bonū & ma-
 lum esse, & rursus neq; bonū, neq; malū. Nō enim in sūt utrū
 que utriq; alioquin idem bonum, & malum, & neque bonum, ne-
 que malū. Et si vnūquodque ipsū sibi idem est, & alijs diuersū.
 Quoniam non alijs eadem, sed sibi, & diuersa alijs, ipsa sibi met
 diuersa, & eadem erunt. Insuper si bonum quidem malum fit,
 malū autē bonum, duo fient utiq; . Et duorum & inæqualium
 utrumq; ipsum sibi esse æquale. Quare equalia, & inæqualia ip-
 sa sibi. Incidunt autē hęc orationes, & in alias solutiones. Nam
 & ambo, & ōnia plura significant: nō igitur idē præter nomē
 accidit affirmare, & negare, id autē non erat redargutio. Sed
 manifestum, quoniā si non vna interrogatio plures fiant: sed vnū
 affirmet aut neget, id non erit impossibile.

Dilutiones nugationis & soloecismi. Cap. VI.

IN illis autem, quæ deducunt ad dicendū idem frequēter, ma-
 nifestum, quoniam non dandum prædicamenta eorum, quæ
 ad aliquid dicuntur, ipsa per se separatim dicta aliquid signi-
 ficare, ut duplum sine ipso dimidio, quoniam inapparet. Nā
 & decem in deficientibus vno à decem, & facere in non facere,
 & ōnino in negatiōe affirmatio. Nō tamen si quis dixerit hoc
 nō esse albū, dicet idē album esse. Duplum autem neq; significat
 nihil fortasse, quæ admodum neq; quod in dimidio. Quod si forte
 significat, non tamen idem diuisim, & coniunctim. Neq; scien-
 tia in specie, ut si est Medicina scientia ipsum quod commune.
 Illud autem erat scientia scibilis. In ijs autem (quæ per se ostē-
 duntur)

duntur) prædicatis, id dicendū quod non idē sit seorsum, & in oratione, quod ostenditur. Nam cauiū cōmuniter quidem idem significat in symo & in curuo. Additū autem nihil prohibet: sed illud quidē naso: hoc autē cruri significare. Etenim nihil differt dicere nasus symus, & nasus cauius. Insuper non danda est dicitio secundū rectum. Falsum enim est: nā non est symū nasus cauius, sed nasi hoc ut passio. Quare nihil est absonum, si nasus symus nasus est habēs cavitatē nasi. De soloecismis autē propter quid apparēt accidere, diximus prius: quomodo autē soluendū, in ipsis orationibus erit manifestū. Nā oēs huiusmodi hoc volunt construere: Putas ne quod dicis vere esse, erit & hoc vere? Dicis autem lapidē vere esse. Est igitur lapidem hoc uere. Audire lapidem non est dicere quod, sed quē, non hoc, sed hunc. Si igitur dicat aliquis, putas ne quem uere dicis, est istū? non uidetur congrue loqui, quē admodum si dicat, putas ne quam dicis esse, est iste. Lignū autem dicere sic, vel quæcunq; neq; masculinū, neq; foemininū significat, nihil refert. Quare etiā nō fit soloecismus, si quod dicis esse, est istud, lignum autem dicis esse. Est igitur lignum, istud. Lapis autem & iste masculinam habent declinationē. Quòd si quis dicat: putas ne iste, illa est? Deinde rursum, quid autem, nōne iste est Coriscus? ita dicat: est igitur Coriscus illa, non syllogizauit soloecismū, & sic Coriscus non significauerit idem quod illa, & respondens non dederit. Oportebat enī hoc præinterrogare. Si itaq; neq; est, neq; dat, neq; in eo quod est esse aliquid, neq; ad eum, qui interrogatus est, syllogizauit. Similiter igitur oportet, & illic lapidem significare iste. Si autē neq; est neq; datur nō dicēda cōclusio. Apparet autē eo quòd dissimil

SECUNDVS.

lis casus nominis similis appareat. Putas ne uerū est dicere, quoniā ista est id, quod esse ais eā: esse autem ais aspidem. Est igitur ista aspidem. An non necesse est, quia ista non aspidē, sed aspīs significat. Aspidem autem istā. Neq; si quē dicis esse iustū, est iste. Dicis aut istū esse Cleonē. Est igitur iste Cleonē. Nō enim est iste Cleonē. Dictū est enim quoniā quē dico istū esse, est iste, nō istū. Neq; enim cōgrue dicetur, hoc pacto interrogatio dicta: putas ne istud scis? Istud autem est lapis, igitur lapis scis. At nō idem significat istud in eo quod est: putas ne istud scis, & in hoc, istud autem lapis. Sed in primo quidē istum, in posteriore autem iste. Putas ne illud, cuius scientiā habes, scis. Scientiā autem habes lapidis. Lapidis igitur scis. An huius quidē lapidis dicis, hunc autem lapidē, datum est autem cuius scientiā habes, illud scis, non illius, sed illud. Quare nō lapidis, sed lapidē. Quod igitur huiusmodi orationes nō syllogizent soloecismū, sed apparēt, & propter quid apparent, & quomodo est obsistendum illis ex ijs, quæ ista sunt, manifestum est.

De oratione facili, difficili & acuta.

Cap. VII.

Oportet autem intelligere, quoniam omnium orationū alię quidē sunt faciles cōspici, alię autē difficiliōres per quid, & in quo decipiant audientē: frequenter eadē illis existētes. Nā eandem orationē oporteret uocare, quę propter idem dicitur: eadem autem oratio alijs quidem propter dictionē, alijs autem propter accidēs, alijs uero propter aliud uidebitur esse, quia unū quodq; quod trāssertur nō similiter est manifestū. Quēadmodum igitur in ijs, quæ sunt ppter æquiuationē (qui modus inter

para-

paralogismos videtur esse ineptissimus. Hęc quidē & quibuslibet sunt manifesta, & orationes pene ridiculosæ sunt omnes, quæ sunt propter nomen: ut vir ferebatur per scalam dipbron. Et quo venit, apud Cæreã. Et Boreas purus ne? nõ arte. Perdit enim pauperem, & e mentem. Et utra boum ante pariet? neutra, sed retro abe. Putas ne est Euarachus? nõ certe sed Apollonides, & aliarũ fere quã plurimæ. Hęc autē & pitissimos videntur latere. Signũ autem huius, quoniã cõtendunt sæpe de nominibus, ut utrum idem significant de õnibus ens & vnum, an aliud? Alijs enim videtur idem significare ens et vnu. Alij autem Zenonis orationem & Parmenidis soluant, quod multipliciter putent vnum dici & ens. Similiter autem & propter accidens, & aliorum vnumquodq; alia quidem orationes erunt faciles videri, alia autem difficiliore, sumere & in quo genere, & utrum redargutio an non redargutio? non facile, similiter in omnibus est. Est autē acuta oratio, quæ dubitare facit maxime. Mordet enim hæc maxime. Dubitatio autem est duplex, hæc quidem in syllogizantibus, quam eligat quis interrogationũ. Illa autem incõtentiõse sustententibus, quomodo dicat propositũ. Quapropter in ijs, quæ syllogizant, acutiores orationes querere magis faciunt. Est autē ea, quæ syllogizat quidem, oratio acutissima si ex quã maxime apparentibus quã maxime probabile quis interimit. nam cum vna oratio sit (transposita contradicõne) omnes similiter habebit syllogismos. Semper enim ex probabilibus similiter probabile interimet, aut construet. Quapropter dubitare necessariũ est. Maxime igitur talis acuta, quæ ex æquo cõclusionẽ facit interrogatiõibus. Secũda autē, quæ ex õnibus similibus.

Hæc

SECUNDVS.

Hæc enim similiter faciet dubitare, quæ nam interrogationū interimenda est, id autem difficile est: nam interimendū quidem, quid autem interimendum, dubium. Contentiosarum autem acutissima quidem, quæ primum statim dubia est utrū syllogizat, aut non? & utrum propter falsum, an propter diuisionem solutio? Secunda autem aliarum, quæ manifesta quidem, quoniā propter diuisionem, uel interemptionem est. Non tamen exploratū per cuius interrogationum interemptionem, uel diuisionem solueda est. Sed utrum propter conclusionem, an propter aliquam interrogationum id est. Quandoq; igitur non syllogizans oratio facilis est, si sint valde inopinabilia, uel falsa, quæ sumuntur. Quandoq; autē non digna despici. Nā quando deest aliqua talium interrogationum, de qua oratio, & propter quam est: & qui nō sumit illam, & syllogizat, inepta est ratiocinatio. Quando autē eorum, quæ extrinsecus, nō despicienda. Sed oratio quidē inusta, interrogans autem non probe interrogauit. Et est sane soluendū quandoq; quidē ad orationem, quandoq; autē ad interrogantem & interrogationem, quandoq; uerō ad neutrum horum. Similiter & interrogandum, & syllogizandum est, & ad positionem, & ad respondentē, & ad tempus, quādo fuerit pluris tēporis egēs solutio, quā sit præsens tēpus (quo disputatur) ad solutionē

Epilogus octo præcedentium, & duorum præsentium
librorum. Caput. VIII.

EX quot igitur, & ex quibus paralogismi fiunt ijs, qui disputant, & quomodo ostendemus falsum, & inopinabilia dicere faciemus. Insuper autem ex quibus accidit syllogismus, & quomodo interrogandum, & quis ordo interrogationum.

tionum. Præterea etiam ad quid sunt vtilis huiusmodi orationes omnes & de responsione simpliciter òni, & quomodo soluendum est orationes & syllogismos, dicta sint de omnibus à nobis hæc. Reliquum autem est de eo, quod à principio erat propositum ad memoriam reuocantes, non nihil de ea re sub breuitate dicere, & finem imponere dictis. Præmissimus igitur inuenire facultatem quandam syllogizandi de proposito ex ijs, quæ sunt quàm probabilissima, id enim opus est dialecticæ secundum se, & tentatiuæ. Quia autem præinstruitur quis ab ea, propter sophisticæ vicinitatem, vt non solum experimentum sumere possit Dialectico more, sed etiã quasi scientifico, propter id nõ solum dictum negocij officium posuimus orationem posse sumere: sed etiam, ut orationem sustinentes, tueamur positionem per quàm probabilissima similimodo. Causam autem diximus huius, & quoniã propter id Socrates interrogabat, non autem respondebat. Confitebatur enim se nõ scire. Manifestum est autem in prioribus ex quot & ex qualibus, & ad quot id erit, & unde horum idonei erimus. Adhuc autem quomodo interroganda, vel ordinanda quæstio omnis, & de responsionibus, & solutionibus, quæ sunt ad syllogismos. Patefactum est autem & de alijs quæcumq; huius disciplinæ sunt orationes. Præter hæc autem & de paralogismis pertractauimus, quæadmodum diximus iam prius. Quod igitur nacta sunt finem sufficienter ea, quæ proposuimus, manifestum.

Peroratio. Caput. IX.

O Per æ precium autem est nos non latere, quidnam accidit circa hoc negotium. Nam eorum omnium quæ inueniuntur quæ quidẽ ab alijs sumpta sunt prius, elaborata pau-

latim

SECVNDVS.

latim incrementum sumunt ab illis, qui postmodum accipiunt. Quæ autem ab initio comperiuntur, paruum in primis sumere solent incrementum: multo tamen vtilius eo incremento, quod postea ab alijs fit. Maximum enim fortasse principium omnium ut dicitur. Quare & difficilimum. Quanto enim uirtute ualidissimum, tanto mole minimum, difficilimum est uideri: eo autem cõperto, facile est addicere, coaptareq; reliquum. Quod circa rethoricas orationes accidit. Pene autem & circa alias artes omnes. Nam qui principia inuenere, omnino ad exiguum quid perduxerunt: qui autem nunc celebriores habentur, uendicantes à multis, uelut ex successione particulatim colligentes, sic auxerunt. Tixias quidem post priores. Thrasimachus uerò post Tisiam, Theodorus post hunc, & multi multas coadunauere partes. Quapropter nihil mirum, si in amplum quidem creuerit ars. Huius autem negocij, non hoc quidem erat exploratum, illud autem non erat: uerum nihil ipsius, prorsus erat: nam eorum, qui circa litigiosas orationes erant, mercenarij erant, syllogismis quidem doctrinæ Gorgiæ negotio. Orationes enim hi quidē Rethoricas, illi autem interrogatiuas dicebant docere, in quas sæpius incidere solebant alternatim utrorumque adinuitem orationes. Quapropter uelox quidem, ut pote quæ sine arte, erat doctrina discantibus ab illis. Non enim artem, sed quæ ab arte sunt dantes, arbitrati sunt loqui erudite. Perinde ac si quis disciplinã dicat se tradere, ut non doleant pedes. Deinde sutoriam quidem non doceat, neque unde possint comparari talia, det autem quàm plurima genera omnimodorum calceorum, hic profecto profuit ad usum, artem uerò nõ tradidit. Et de Rethoricis quidem erant multa

multa & antiqua dicta, de syllogismis autem omnino nihil habuimus prius aliud quicquam, quod diceremus, quam mora perquirentes, multo tempore insuadremus. Si itaque videtur ex considerationibus nostris (vt ex ijs, quæ sunt ex principio) hæc habere disciplina sufficienter supra alia negocia, quæ ex traditione inducta sunt, reliquum erit omnium uestrum,

vel eorum, qui audierint hoc opus, omissa quidem artis venia dignari, inuenta

autem multa
prosequi gratia.

Soli Deo gloria.

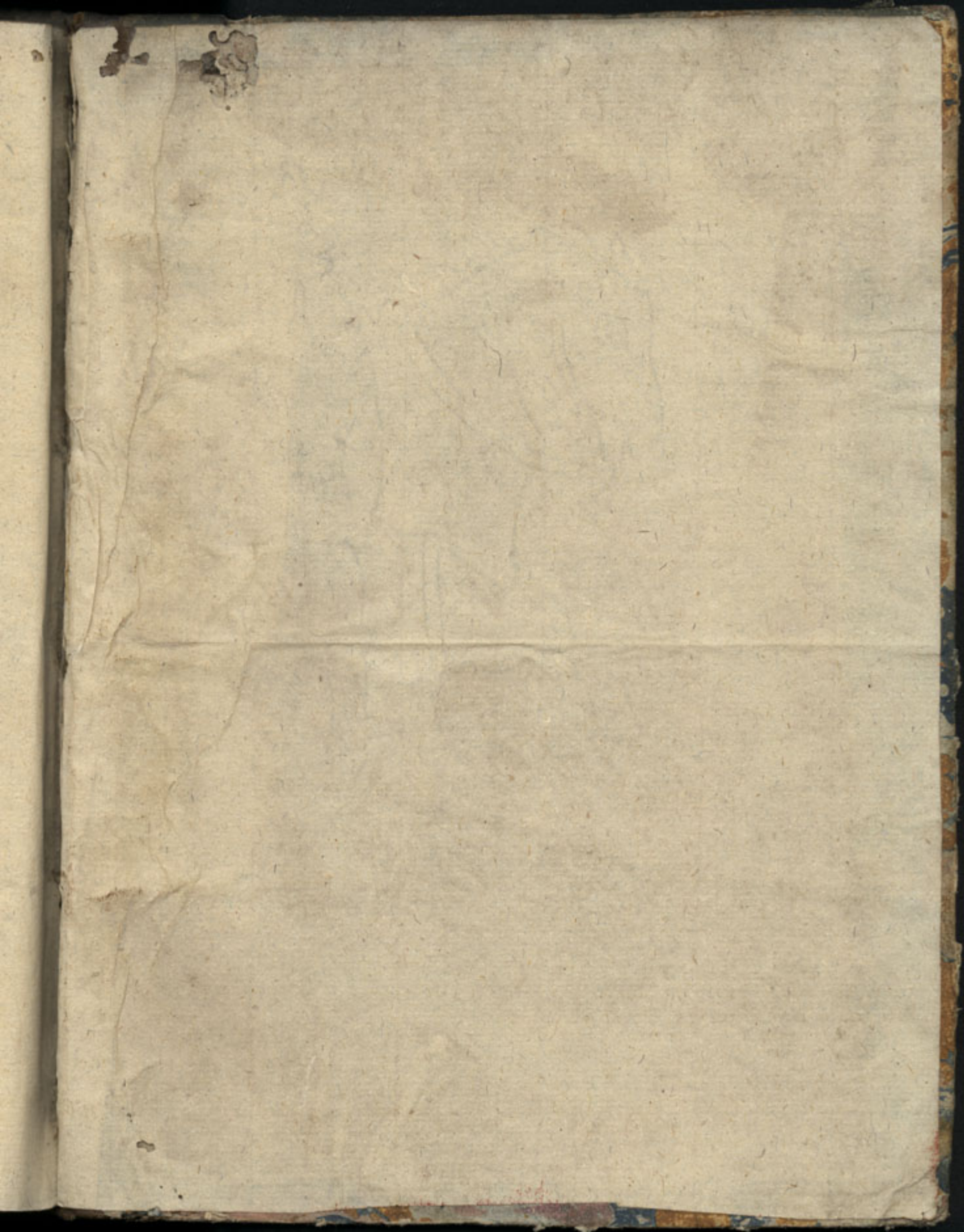
FINIS HVIC OPERI
feliciter impositus, Conimbriæ in ædibus
Antonij de Mariz, Calend.

Ianuar. Anno Virgini-
nei Partus.

M. D. LXI.

Venundantur nūmis ducentis, absq; colligatione. **V**

LOGICA
ARISTOT
STAGIR

Sala R
Gab.
Est.
Tab. 13
N.º 13